Людина, земля, всесвіт (За повістю М. Коцюбинського «Fata morgana»). Твір 10 клас

У повісті «Fata morgana» М. Коцюбинський відтворив життя й боротьбу українського селянства під час буржуазно-демократичної революції 1905 року за свої соціальні права, за землю і волю, проти соціальної нерівності в суспільстві.

У центрі сюжету повісті – життя сім'ї бідняка Андрія Волика. Уже на початку твору розкривається страшне та важке життя бідної сім'ї.

Податки, безземелля, тяжка праця на багатіїв, голодування. Більшість селян були без землі, але всі вони хотіли придбати її.

Земля в повісті Коцюбинського – це дійова особа, така, як і інші герої твору. «Гола земля, бита крилами вітру, безнадійно сіріла під олов'яним небом». З нею ми зустрічаємось на початку твору, її ми бачимо у фіналі.

Персонажі твору групуються відповідно до їх ставлення до землі. Навіть назва твору наводить нас на думку про землю, бо не може справжній селянин мріяти про світле майбутнє, не мріючи про власну землю.

Автор твору доносить до нас трагізм ситуації, коли земля для людини – лише марево.

Маланка – найбільш трагічний образ твору, який викликає у нас найбільше співчуття. Ця жінка – селянка, у житті і мріях якої відображено долю і сподівання мільйонів безземельних і малоземельних селян. В її спогадах розкривається сирітське дитинство, безрадісна, проведена в наймах і тяжкій роботі молодість. Не принесло щастя й одруження з Андрієм Воликом. Тяжке життя, робота на багатіїв поклали свій відбиток на її зовнішність. У Маланки «сухі і чорні руки», «уся вона мала, суха, чорна» .Здається, не для людини ці епітети, а для опису землі.

Маланка і земля в повісті – дуже близькі образи. Тільки Маланка з усіх персонажів відчуває подих землі, звертається до неї, як до живої, найдорожчої істоти, не мислить життя без неї.

І ось нарешті пройшла чутка про те, що будуть землю ділити. Момент, заради якого жінка жила, заради якого почала збирати насіння для засіву своєї землі.

Та час минав, а землю не ділили. Тоді Маланка починала думати про те, що багатій ніколи не віддасть землі біднякові, і впадала в розпач, її боляче вражає несправедливість, унаслідок якої людина праці позбавлена права на землю.

Фінал повісті трагічний. Перед нами – крах усіх сподівань людини. Це не просто невдача в житті – це кінець життя. Замість душі лишилися тільки руїни. «Пестила мрію про землю, а земля встала проти неї, ворожа, жорстка, збунтувалася і втекла з рук, як марево поманила і як марево щезла».

Недаремно свою повість автор назвав «Fata morgana» – марево. Таким маревом для селян була земля. Згадаймо рік 1861, коли було скасовано кріпосне право. Скільки надій, скільки розмов про волю та землю! А в результаті колишній кріпак залишився сам на сам

із злиднями на своєму мізерному клаптику землі, який не міг прогодувати його сім'ю. А що таке селянин без землі? Це вже не селянин. І подалися тисячі безземельних селян у міста в надії знайти якусь роботу і заробити копійку.

Маланка належить до найяскравіших образів жінок-селянок, створених українською і світовою літературою.

Глибокі, часто суперечливі почуття боролися в серці Маланки. Не знаючи шляхів боротьби за землю і волю, Маланка відчувала, «що прийде щось гарне і перемінить життя». Щось станеться раптом не сьогодні, то завтра. Чудо якесь? Але чудес не буває. Про це й говорить М. Коцюбинський у своєму творі.

Минуло багато років з тих далеких часів. Але питання про землю, на превеликий жаль, так остаточно і не вирішено.
А земля все чекає на свого господаря...